

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

НОВИЙ ЗАКОН «ПРО ОСВІТУ»:

ЩО ВІН ЗМІНЮЄ ДЛЯ ШКІЛ
З УГОРСЬКОЮ ТА РУМУНСЬКОЮ
МОВАМИ НАВЧАННЯ

ЗМІСТ

- 3 Вступне слово і контакти для зворотного зв'язку
- 4 Школи національних меншин в Україні та їхні особливості
- 6 Якою є стаття 7 Закону “Про освіту” (прийнятий 5 вересня 2017 року)
- 8 Що гарантує 7-ма стаття Закону “Про освіту”
- 9 Що буде зроблено найближчим часом
- 10 Спростовуємо міфи
- 13 Мовна стаття відповідає українському законодавству
- 14 Мовна стаття відповідає міжнародному законодавству

> 1 ВСТУПНЕ СЛОВО

Якщо ви тримаєте в руках цей буклет, це означає, що ви вчитель або учень школи з угорською або румунською мовою навчання, або ваші діти навчаються в таких школах. Ви проживаєте на Закарпатті чи Буковині — мальовничих регіонах України, які мають багату історію

Найбільше багатство Закарпаття та Буковини — їхні мешканці, представники різних національностей, які споконвіків у мирі та злагоді проживають на благодатній землі своїх предків. На українських Закарпатті та Буковині ніколи не було етнічних конфліктів і, ми впевнені, — ніколи не буде.

У вересні 2017 року Верховна Рада України ухвалила Закон “Про освіту”. Це базовий закон, який охоплює всю сферу освіти — від дошкілля до освіти дорослих. З урахуванням нового Закону найближчим часом також має бути ухвалений новий Закон “Про загальну середню освіту”.

Це необхідно, аби повноцінно провести реформу шкільної освіти в усій Україні: щоб українська школа стала сучасною, щоб відповідала викликам XXI століття, щоб дітям було цікаво в ній вчитися, і вони отримували такі знання і навички, які допоможуть їм відкрити свої таланти, розвинути здібності й успішно реалізуватися в дорослому житті.

У Законі “Про освіту” 84 статті. Одна з них (стаття 7) стосується мови навчання. На жаль, окремі політики та псевдоексперти використали цю статтю у своїх цілях: вони стверджували, що новий закон позбавить національні громади права навчатися рідною мовою, і начебто навіть школи з навчанням мовою національних меншин будуть закритися. Це безсоромна неправда.

Нічого такого в Законі “Про освіту” немає. Зате є новації і переваги, які допоможуть покращити якість освіти в українських школах, зокрема в школах з угорською та румунською мовами викладання.

Буклет, який ви тримаєте в руках, має на меті розвіяти міфи і пояснити всі мовні нововведення. Він базується на офіційних документах та роз’ясненнях Міністерства освіти і науки України.

Якщо ж у вас і після його прочитання залишилися запитання — надсилайте їх на електронні адреси press@mon.gov.ua, novashkola2018@gmail.com або скоритайтеся формою зворотного зв’язку на сайті pus.org.ua (кнопка “Напишіть нам” внизу головної сторінки сайту).

ШКОЛИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНІ ТА ЇХНІ ОСОБЛИВОСТІ

В Україні 400 тисяч дітей, які навчаються в 735-ти школах з навчанням мовами національних меншин.

Повністю російською мовою навчаються 355 955 учнів (90,5%). 16 тисяч учнів навчаються румунською мовою, ще 16 тисяч — угорською. Дещо менше дітей відвідують школи з молдовською (2 693) та польською (1 785) мовами навчання.

Українська мова в таких школах є лише окремим предметом. На її вивчення відводиться від 2 до 5 годин на тиждень.

Якщо діти живуть у двомовному середовищі (українсько-російському, наприклад), їм легше вивчити державну мову на рівні, щоб впевнено нею оволодіти. Але це дуже важко тим, хто проживає в місцях, де українську чути нечасто, а в школі є лише кілька годин на тиждень на її вивчення.

Ще складніше дітям, чия рідна мова належить до неслов'янської мовної групи, тобто дуже відрізняється від української.

Відтак школярам важко подолати навіть поріг “склав-не склав” з укра-

їнської мови на зовнішньому незалежному оцінюванні, яке є обов'язковим після закінчення школи. А це означає, що вони не можуть вступити до жодного вищого навчального закладу в Україні. Без вільного володіння державною мовою вони не можуть претендувати на роботу в органах державної влади і навіть органах місцевого самоврядування. Вони позбавлені можливості зробити кар'єру в іншому місті чи іншій області України. Усе це — обмеження права на працю, закріпленого в статті 43 Конституції України. Але якщо випускники недостатньо знають українську, вони не можуть прочитати закони, відповідно позбавлені ще й можливості ефективно захищати свої права. І так відбувається, бо в школах у місцях компактного проживання національних громад не були створені умови для вивчення державної мови.

Ось кілька цифр. У 2016 році понад 36% випускників Закарпаття склали ЗНО з української мови з результатом від 1 до 3 балів за 12-бальною системою. Це найгірший результат з усіх областей України. Якщо брати всю Україну, то лише 9% випускників мають такий низький результат з української мови.

Ще тривожніша ситуація в Березівському районі, де компактно

проживає угорська громада. У 2017 році 70% випускників шкіл Берегівського району, які склали ЗНО угорською мовою, не подолали поріг “склав-не склав” з української мови, що відповідає оцінці 1-3 бали за 12-бальною системою.

Такі сумні результати мають діти не лише з угорських громад. Випускники шкіл з румунською мовою викладання також показують низькі результати на ЗНО з української мови, що закриває їм дорогу в українські університети та до хорошої роботи в Україні.

Головна причина — угорська і румунська мови є мовами ін-

шої мовної групи. Тобто дітям з угорських і румунських сімей важче вчити українську мову, ніж дітям, для яких українська є рідною, або ж чия мова є спорідненою з українською (російська, польська, словацька тощо). І до цього часу держава не приділяла достатньої уваги якості вивчення української мови в школах національних меншин, не створювала особливих умов, необхідних для повноцінного оволодіння державною мовою.

“Мовна стаття” в новому законі “Про освіту” не обмежує можливості школярів, а навпаки

— їх розширює. Адже всі повинні мати рівний доступ до якісної освіти, незалежно від місця проживання та етнічної приналежності. Для всіх дітей мають бути створені умови для повноцінного вивчення державної мови, і вперше Закон “Про освіту” зобов’язує ці умови створити. Це не буде “один розмір для всіх”. Для кожної громади, що проживає в Україні і має свої школи, буде розроблений окремий підхід, щоб поступово та комфортно перейти на якісніше навчання дітей. Ми розкажемо про це докладно, але про все послідовно.

Результати ЗНО 2017 з української мови і літератури осіб, які склали тести з математики та/або історії України румунською або угорською мовами (оцінка в балах)

3 ЯКОЮ Є СТАТТЯ 7 ЗАКОНУ «ПРО ОСВІТУ»

На жаль, після ухвалення Закону “Про освіту” з’явилося безліч інтерпретацій статті 7-ї, яка регулює мовне питання. Інтерпретації переростали в міфи і перекручування. Водночас більшість коментаторів не читали саму статтю. Погляньмо на її оригінальний текст.

Стаття 7. Мова освіти

1. Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова.

Держава гарантує кожному громадянину України право на здобуття формальної освіти на всіх рівнях (дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої), а також позашкільної та післядипломної освіти державною мовою в державних і комунальних закладах освіти.

Особам, які належать до національних меншин України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної та початкової освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідної національної меншини. Це право реалізується шляхом створення відповідно до законодавства окремих класів (груп)

з навчанням мовою відповідної національної меншини поряд із державною мовою і не поширюється на класи (групи) з навчанням українською мовою.

Особам, які належать до корінних народів України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної і загальної середньої освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідного корінного народу. Це право реалізується шляхом створення відповідно до законодавства окремих класів (груп) з навчанням мовою відповідного корінного народу України поряд із державною мовою і не поширюється на класи (групи) з навчанням українською мовою.

Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, гарантується право на вивчення мови відповідних корінного народу чи національної меншини в комунальних закладах загальної середньої освіти або через національні культурні товариства.

Особам з порушенням слуху забезпечується право на навчання жестовою мовою та на вивчення української жестової мови.

2. Заклади освіти забезпечують обов’язкове вивчення державної мови, зокрема заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти — в обсязі, що дає

змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням державної мови.

Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, іноземцям та особам без громадянства створюються належні умови для вивчення державної мови.

3. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови, в державних і комунальних закладах освіти.

4. У закладах освіти відповідно до освітньої програми можуть викладатися одна або декілька дисциплін двома чи більше мовами — державною мовою, англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу.

5. За бажанням здобувачів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти заклади освіти створюють можливості для вивчення ними мови корінного народу, національної меншини України як окремої дисципліни.

6. Держава сприяє створенню та функціонуванню за кордоном закладів освіти, у яких навчання здійснюється українською мовою або вивчається українська мова.

7. Особливості використання мов в окремих видах та на окремих рівнях освіти визначаються спеціальними законами.

➤ 4 **ЩО ГАРАНТУЄ 7-МА СТАТТЯ «МОВА ОСВІТИ»**

Насамперед, важливо зазначити, що Закон “Про освіту”, ухвалений парламентом, є базовим і стосується всієї сфери освіти — від дошкілля до освіти дорослих. Тобто він задає рамку, а деталі будуть конкретизовані в спеціальних законах, про що говорить пункт 7 статті 7. Зокрема, вже розробляється новий Закон “Про загальну середню освіту”, який має конкретизувати використання всіх норм мовної статті саме в школах. І в цьому законі будуть чітко прописані всі необхідні гарантії для шкіл національних меншин — від закріпленого права на навчання рідною до створення умов для повноцінного оволодіння державною мовою.

Стосовно вже ухваленого закону, то стаття 7 встановлює, що в дитячих садках і початковій школі представники національних громад можуть повністю навчатися рідною мовою.

Тут немає жодних новацій. Як і сьогодні, в початковій школі учні вивчатимуть 15% предметів українською мовою. Решта предметів можуть викладатися рідною мовою.

За перші 4 роки навчання для дітей створюється комфортне середовище для адаптації та переходу в середню школу. Водночас вони вивчатимуть українську мову як предмет, що допоможе оволодіти нею на базовому рівні.

План покращення вивчення державної мови такий:

З 5-го класу запроваджуватимуть предмети українською мовою, насамперед гуманітарного циклу – Історія, Географія, Право тощо – де терміни, імена

та інша важлива фактологічна інформація вже є українською, тому й вивчати її українською логічніше. При цьому двомовне навчання заохочуватиметься на всіх рівнях, аби дати дитині природно оволодіти як материнською, так і державною мовою.

Частка рідної та української мов може відрізнятись залежно від потреб учнів та їхнього знання мови. У старшій школі збільшуватиметься частка предметів, які вивчаються українською.

Співвідношення навчання державною та рідною мовами буде визначатись з урахуванням потреб та особливостей меншин. Крім того, буде надано двомовні словники, які дозволять дітям вивчати термінологію певних предметів обома мовами.

Рекомендоване співвідношення державної та рідної мовної підготовки на різних шкільних рівнях буде визначено в Законі України «Про загальну середню освіту». Точне співвідношення навчання

та перелік предметів з двомовним навчанням залишатиметься на розсуд школи, відповідно до законодавства.

Отже, закон не позбавляє дітей права навчатися рідною мовою. У середній та старшій профільній школі українська не стане єдиною мовою навчання. Просто тепер діти матимуть більше можливостей добре її вивчити. А відтак — вступити до українських вишів, поїхати будувати кар’єру в столицю чи інший регіон України. Зрештою, вільне володіння багатьма мовами є однією з передумов успіху в нинішньому глобальному світі.

Крім того, Закон “Про освіту” має перехідні положення. Згідно з ними, до 2020 року школярі навчаються за тими правилами, які існували на момент ухвалення закону. Щоб цим учням було легше навчатися після 2020 року, їм поступово збільшуватимуть кількість годин української мови.

> 5 ЩО БУДЕ ЗРОБЛЕНО НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ

МОН видасть термінологічні словники для того, аби діти могли вивчати предмети одночасно двома мовами. Словники будуть закуплені найближчим часом і доставлені в школи. Це один з перших результатів ухваленого Закону «Про освіту».

А

би перехід до збільшення вивчення української мови у 2020 році був м'якшим, планується:

1. Збільшення на 1 годину вивчення української мови в 1-4-х класах у школах національних меншин. Це буде зроблено за рахунок додаткових годин на вивчення курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять.
2. Збільшення кількості годин (не менше 1 години) на вивчення української мови в 5-9-х класах у школах національних меншин. Це буде зроблено за рахунок додаткових годин на впровадження поглибленого вивчення окремих предметів (уже зараз проходять апробацію в Закарпатській області в межах регіонального експерименту «Поглиблене вивчення української

3. У початковій школі буде можливість за власним вибором впроваджувати вивчення одного-двох предметів державною мовою (або двома мовами), починаючи з 3-го класу. Але це можна буде зробити лише у випадку, якщо є відповідні вчителі та бажання батьків.
4. Базова та старша школа також зможуть за власним вибором поступово збільшувати кількість предметів з українською мовою викладання. Це можливо лише за наявності відповідно підготовлених вчителів та бажання батьків.
5. Для вчителів шкіл з викладаннями мовами національних меншин будуть прово-

дитись додаткові тренінги за державний кошт для того, аби вони покращили своє знання української мови.

6. Планується проведення тренінгів, вебінарів для педагогів цих закладів з мультилінгвального (багатомовного) навчання із залученням міжнародних експертів, використовуючи досвід країн Європейського Союзу, ОБСЄ та у співпраці з офісом Верховного комісара ОБСЄ у справах національних меншин, Ради Європи.
7. Міністерство освіти і науки спільно з Ужгородським Національним університетом працює над оновленням методик викладання української мови для учнів, чия рідна мова належить до іншої мовної групи. Як наслідок, будуть змінені підручники і методичні матеріали для вчителів.

> 6 СПРОСТОВУЄМО МІФИ

Міф 1. Усі школи з навчанням мовою національних меншин закривуть

СПРОСТУВАННЯ: Це відверта брехня і маніпуляція. Закон “Про освіту” не забороняє діяльність шкіл, де навчаються національні меншини. Тобто жодна школа національних меншин не буде закрита. Більше того, Закон “Про освіту” закріплює володіння рідною мовою (в разі відмінності від державної) як одну з ключових компетентностей, якою дитина має оволодіти завдяки шкільній освіті (пункт 1 статті 12).

Міф 2. Відтепер вивчати рідну мову представники національних меншин зможуть лише за рахунок факультативів

СПРОСТУВАННЯ: Ні, це неправда. У 5-12-х класах предмети, які викладаються мовою національної меншини, і вивчення рідної мови будуть невід’ємною частиною навчального плану з поступовим збільшенням кількості предметів українською мовою.

Наприклад, в Естонії, країні-члені ЄС, у 12-му класі 60% предметів викладаються державною мовою і 40% — мовою національних меншин. Як зазначалося вище, в Україні пропорції використання мов будуть різними для різних національних груп. Це, зокрема, залежатиме від того, є мова навчання спорідненою (належить до однієї мовної групи) чи ні.

Міф 3. Учні муситимуть складати ЗНО (зовнішнє незалежне оцінювання) та ДПА (державну підсумкову атестацію) лише українською мовою

СПРОСТУВАННЯ: Це теж неправда. Залишається право складати ЗНО мовою національних меншин, як це є зараз. Ніяких новацій тут немає. Те саме стосується ДПА — його можна буде складати рідною мовою, тою, якою дитина навчалася в школі.

Міф 4. Не лише школи національних меншин зникнуть, але й кафедра угорської філології в Ужгородському національному університеті

СПРОСТУВАННЯ: Це — ще одна брехня, яка була спростована, зокрема, Послом Угорщини в Україні. Факультет продовжить працювати. Варто зауважити, що й нині навчальний процес на цьому факультеті не є виключно угорськомовним: поряд з угорською тут викладають українською мовою.

Міф 5. У новому Державному стандарті початкової школи не врахують потреби національних меншин

СПРОСТУВАННЯ: Міністр освіти і науки Лілія Гриневич неодноразово зауважувала, що новий Державний стандарт і навчальний план обговорюватимуть з представниками освітян з регіону, де компактно проживають національні громади.

Більше того, до нового Державного стандарту буде розроблено два навчальні плани, хоча завжди був лише один.

Тепер один, Базовий навчальний план, буде для шкіл з українською мовою навчання. Другий — для шкіл з навчанням мовою відповідного корінного народу чи національних меншин.

A person wearing a grey suit and a striped tie is holding a white rectangular sign with a large, bold black question mark. The person's face is obscured by the sign. In the background, another person in a grey suit is also holding a similar sign with a question mark, but it is out of focus. The overall scene suggests a state of uncertainty or a question being posed.

?

Згідно з другим навчальним планом, мовно-літературну галузь розділять на дві частини:

1. українська мова як державна
2. мова відповідного корінного народу та мова національної меншини

Базовим навчальним планом для шкіл з навчанням мовою відповідного корінного народу та мовою національних меншин в інваріантній частині передбачено:

1. для української мови: у 1-2-му класі — 5 годин, у 3-4-му класі — 6 годин;
2. для мови відповідного корінного народу та мови національної меншини — у 1-2-му класі — 6 годин, у 3-4-му класі — 5 годин;

Також у варіативній частині закладено 1 годину для вивчення або мови національної меншини, або іноземної мови. Батьки зможуть впливати на те, куди розподілити цю годину.

Це стосується саме початкової школи і нового Держстандарту для початкової школи, який має бути затверджений найближчим часом.

Міф 6. Тепер видаватимуться інакші документи про закінчення школи

СПРОСТУВАННЯ: Як і раніше, вони видаються лише одного зразка — державною мовою. Тобто вони ніколи не видавались мовою національної меншини чи іноземною мовою. За потреби їх можна перекласти іншою мовою та проставити апостиль.

Міф 7. Нема підручників, за якими можна вчити дітей у школах національних меншин

СПРОСТУВАННЯ: У 2008 році було надруковано двомовні термінологічні словники для шкіл національних меншин. Цього року будуть надруковані нові двомовні термінологічні словники більшого обсягу — і це один з перших результатів нового Закону “Про освіту”, який зобов’язує покращити навчання українською в школах з навчанням мовами національних меншин.

Проблема якості підручників — загальноукраїнська проблема. Чимало з них мають застарілий зміст, нецікаве дітям оформлення, несучасні методики навчання. Прийняття нового Закону “Про освіту”, розробка нового Державного стандарту відкривають шлях до розробки українських підручників нового покоління, які в тому числі враховуватимуть особливості мов національних меншин.

Міф 8. Вчителі не підготовані до такого переходу. Їх звільнять або вони просто не впораються

СПРОСТУВАННЯ: Ще один поширений міф, який ми часто чуємо. Вчителі в Україні розумні й талановиті, їм лише потрібні нові можливості для розвитку. МОН уже готує тренінги та перенавчання для них (коштом держбюджету), онлайн-курси та необхідні методичні матеріали.

Вчителі хвилюються, що їм доведеться вчитися. Але навчання впродовж життя — одна з компетентностей Нової української школи і одна з вимог XXI століття. І саме на навчання вчителів наступного року МОН виділяє більше грошей і приділяє максимум зусиль. Ця тема у фокусі міністра, експертів і журналістів. Бо вчитель — ключова персона реформи “Нова українська шко-

ла”. 2017 року вчителям збільшили зарплату на 50% і ще на 25% планують збільшити наступного року. Відповідно, держава чекає від педагогів відповідальнішої праці і саморозвитку.

Міф 9. Тепер знизиться якість навчання в школах національних меншин

СПРОСТУВАННЯ: Абсолютно безпідставне твердження. За даними УЦОЯО, учні угорських та румунських шкіл показують загалом нижчі результати навчання й з інших предметів, а не лише з української мови та літератури. Це пов’язано з тим, що в такі школи важко знайти хороших вчителів. Якщо ж частини предметів викладатиметься українською — вибір розшириться. А завдяки кращому оволодінню українською мовою вчителі шкіл в угорських, румунських громадах отримають доступ до більшої кількості матеріалів для перенавчання та розвитку. Новий закон має на меті якісну освіту. Для всіх. Тому якість навчання не впаде, а навпаки — зросте.

Міф 10. Діти не зможуть добре вчитися в таких умовах

СПРОСТУВАННЯ: Можливість вчитися рідною мовою зберігатиметься до 11-го класу, це буде чітко гарантовано в новому Законі “Про загальну середню освіту”. Але школярам додатково створять умови для кращого оволодіння державною мовою. А багатомовність робить дітей успішнішими.

> 7 **МОВНА СТАТТЯ ВІДПОВІДАЄ УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВУ**

Законодавці виходили з 10-ї та 53-ї статей Конституції України, якими передбачаються гарантії держави щодо «всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України», а також право представників національних меншин «на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства».

Конкретно ці статті тлумачилися на основі рішення Конституційного Суду України – єдиного органу в нашій державі, що може давати роз'яснення щодо положень Конституції.

У пункті 2 рішення Конституційного суду від 14 грудня 1999 року зазначається: «Виходячи з положень статті 10 Конституції України та законів України щодо гарантування застосування мов в Україні, в тому числі у навчальному процесі, мовою навчання в дошкільних, загальних середніх, професійно-технічних та вищих державних і комунальних навчальних закладах України є українська мова. У державних і комунальних навчальних закладах поряд з державною мовою відповідно до положень Конституції України, зокрема частини п'ятої статті 53, та законів України, в навчальному процесі мо-

жуть застосовуватися та вивчатися мови національних меншин».

Також законодавці виходили з положень Конституції про неможливість звуження прав громадян України, що прописано в статтях 22, 23 та 24 Конституції України.

Відповідно до правової позиції Конституційного суду України (рішення від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005)

«...звуження змісту прав і свобод означає зменшення ознак, змістовних характеристик можливостей людини, які відображаються відповідними правами та свободами, тобто якісних характеристик права. Звуження обсягу прав і свобод — це зменшення кола суб'єктів, розміру території, часу, розміру або кількості благ чи будь-яких інших кількісно вимірюваних показників використання прав і свобод, тобто їх кількісної характеристики».

Законом України «Про освіту» врегульовано право на освіту як одного з основних громадянських прав.

Як видно із правової позиції Конституційного суду, закон не допустив звуження змісту прав у частині права на освіту.

Закон не звужив коло суб'єктів, які мають право на навчання рідною мовою, не зменшив обсяги територіального чи часового застосування права на освіту.

Не можна стверджувати про зменшення кількості благ на підставі запровадження навчання державною мовою після початкової школи, оскільки закон дозволяє викладання однієї чи кількох дисциплін офіційними мовами Європейського Союзу.

Навпаки, Закон усуває дійсну дискримінацію національних меншин у частині доступу до вищої освіти і розширює правові можливості здобуття професійної чи вищої освіти представниками національних меншин та корінних народів завдяки забезпеченню рівних умов у здобутті повної загальної середньої освіти.

МОВНА СТАТТЯ ВІДПОВІДАЄ МІЖНАРОДНОМУ ЗАКОНОДАВСТВУ

Згідно з міжнародними документами, що регулюють питання вивчення мов національними меншинами та діють в європейському просторі, передбачається, що вивчення мов меншин не може негативно впливати на оволодіння дітьми державною мовою.

Зокрема, в Європейській хартії регіональних мов або мов меншин (Страсбург, 5 листопада 1992 року) йдеться про те, що всі зобов'язання перед національними меншинами мають виконуватися “без шкоди для викладання офіційної мови (мов) держави”.

Для написання статті 7 Закону «Про освіту» також використувалися такі документи:

- Рамкова конвенція про захист національних меншин (дата набрання чинності — 01.05.1998)

- Європейська хартія регіональних мов або мов меншин
- 14 чинних двосторонніх Угод з міжнародними партнерами
- Конвенція ЮНЕСКО про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти 14 грудня 1960 року (є тільки російською)
- Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин (Ухвалено резолюцією 47/135 Генеральної Асамблеї ООН від 18 грудня 1992 року)
- Гаазькі рекомендації щодо прав національних меншин на освіту.

Україна дотримується своїх міжнародних зобов'язань, тому направила мовну статтю Закону “Про освіту” на експертизу до Європейської комісії за демократію через право (Венеційської комісії) – це консультативний орган Ради Європи з питань конституційного права, котрий надає висновки про відповідність законодавчих актів європейським стандартам та цінностям. 11 грудня Венеційська комісія оприлюднила свій висновок щодо мовної статті Закону «Про освіту».

У своєму висновку Венеційська комісія визнає, що:

- «державні органи влади мають повне право сприяти вивченню і використанню офіційної мови та забезпечувати її захист» (пункт 75)
- «розробка та прийняття нової програми з мови освіти, здається, відповідає на основні проблеми, пов'язані з вимогами національної безпеки, які, зважаючи на останні події в країні, стали обов'язковими» (пункт 73)

Венеційська комісія наголошує, що Закон, певною мірою, є нечітким по відношенню до освітніх прав національних меншин, тому закликає українську сторону до деталізації його у наступних нормативно-правових актах, зокрема в Законі “Про середню освіту”. Також комісія рекомендувала зробити довшим перехідний період

повної імплементації мовної статті Закону “Про освіту”.

Міністерство освіти і науки вдячне Венеційській комісії за конструктивне і збалансоване рішення. МОН погоджується, що впровадження мовної статті вимагає більше часу і буде просити про подовження перехідного періоду народних депутатів України. Міністерство вже працює над розробкою Закону «Про середню освіту», де будуть детально розписані права національних меншин, різні моделі і підходи в залежності від специфіки мовної групи громади та навчального середовища.

Зокрема, буде запропонована окрема модель для шкіл з угорською та румунською мовами навчання, оскільки ці мови належать до іншої мовної групи.

Наша мета – забезпечити належну частку освіти мовами національних громад і покращити якість навчання державній мові.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ОСВІТА — ВАШ КВИТОК У МАЙБУТНЄ

Дитячий мозок — дуже пластичний. Пізнання і прагнення дізнатися нове — природна потреба дитини. Саме в шкільному віці найлегше вчити мови. Чимало дорослих шкодують, що не вивчили більше мов у дитинстві, бо в зрілому віці це дається значно важче. Новий Закон “Про освіту” дбає про те, щоб всі діти, зокрема які проживають у національних громадах, отримали рівні шанси на успішне життя.

Якщо ви хочете більше дізнатися
загалом про реформу шкільної
освіти — заходьте на сайти

mon.gov.ua
nus.org.ua